

5. Ягупов В. В. Суб'єктність учнів як основна детермінанта дистанційного навчання в системі професійно-технічної освіти / В. В. Ягупов // Наук. вісник Ін-ту проф.-тех. освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць : Вип. 11 / Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України ; [Ред. кол. В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К. : Міленіум, 2016. – с. 29-37.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА СУЧАСНІ ТРУДОВІ ФУНКЦІЇ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Кручек Вікторія, Майборода Людмила,

*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ,
kruchekviktoria@gmail.com*

У сучасних соціально-економічних умовах розвитку України відчувається велика потреба в професійно-компетентних конкурентоспроможних робітничих кадрах. Вагомий внесок у рішення цієї проблеми вносить система професійно-технічної освіти. Центральне місце в забезпеченні якості професійно-технічної підготовки робітничих кадрів, що відповідає вимогам, які висуваються до особистості фахівця сучасними динамічними соціально-економічними умовами належить майстрові виробничого навчання і його професійній компетентності. Адже саме він відповідає за кінцевий результат професійної освіти – підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних на ринку праці робітничих кадрів.

Професійна компетентність майстрів виробничого навчання зумовлює розв'язання різного роду завдання на основі наявного досвіду, знань і, що найважливіше, цінностей. Наявність особистої зацікавленості і позитивної оцінки діяльності сприяє в досягненні високих професійних результатів. Професійна компетентність є особливим типом організації фахових знань, що позитивно позначається на прийнятті ефективних рішень, виявляється в досвіді самостійної діяльності на основі універсальних знань [1]. Важливо зазначити, що компетентність фахівця формується в процесі діяльності, в поєднанні з його цінностями. Наявність особистої зацікавленості і позитивної оцінки діяльності дозволяє досягти високих професійних результатів.

На думку Е. Нікітіна, компетентність, як інтегральна професійно-особистісна характеристика, визначається «готовністю» і здатністю виконувати професійно-педагогічні функції відповідно до прийнятих в соціумі в даний момент норм та стандартів [3]. Цілеспрямований розвиток професійної компетентності потребує чітких орієнтирів і розуміння кінцевого результату. На теперішній час відсутній професійний стандарт для майстра виробничого навчання. Співробітники лабораторії дистанційного професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України працюють над його розробленням в складі робочої групи, до якої увійшли наукові працівники, представники навчально-методичних центрів П(ПТ)О, педагогічні працівники закладів П(ПТ)О. Згідно затвердженої методики складений перелік трудових функцій (табл. 1) за цією професією та дій/операцій, через які вони реалізуються. Згодом було проведене опитування експертів (1048 осіб з 18 областей України) на предмет їх важливості та готовності майстрів виробничого навчання до їх реалізації (рис. 1 та рис.2).

Таблиця 1

Трудові функції майстра виробничого навчання

Трудові функції	Трудові дії/операції
Планування та організація освітнього процесу, ведення обліку виконання освітньої програми	Вивчення та використання нормативних документів та професійної літератури під час планування освітнього процесу
	Періодичне відвідування занять з теоретичного навчання учнів з метою налагодження взаємодії з викладачами професійно-теоретичних дисциплін та планування освітнього процесу
	Психолого-педагогічна діагностика учнів
	Розроблення і оновлення робочих навчальних планів, програм професійно-практичної підготовки та планів уроків виробничого навчання
	Планування навчально-виробничих, перевірочних та кваліфікаційних робіт у відповідності з технічними вимогами та встановленими нормами, складання графіків переміщення по робочих місцях
	Визначення робочих місць, що відповідають вимогам навчальних програм, для проходження виробничої практики учнями
	Ведення обліку персональних даних учнів в частині ведення журналів виробничого навчання, спостережень, проведення інструктажів з техніки безпеки (охорони праці) та іншої обліково-звітної документації
	Участь у підготовці договорів з підприємствами, установами, організаціями й господарствами для проведення навчальної/ виробничої практики
	Участь в комплектуванні навчальних груп
	Своєчасне забезпечення занять з виробничого навчання устаткуванням,

	інструментом, матеріалами, запасними частинами і засобами навчання, інструкційною та технологічною документацією, навчальними зразками продукції (у співпраці або під керівництвом старшого майстра)
	Забезпечення ефективного використання виробничих площ, устаткування, оргтехніки та інструментів, надання пропозицій щодо реконструкції, модернізації та заміни навчально-виробничого обладнання, інвентаря
	Забезпечення наявності та використання учнями передбаченого спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального і колективного захисту (у співпраці або під керівництвом старшого майстра)
Здійснення освітнього процесу	Формування в учнів професійних та ключових компетентностей згідно з вимогами освітньої програми, навчання раціональним прийомом та способам виконання навчально-виробничих робіт і завдань, науковій організації праці, використанню прогресивної технології, методів та прийомів праці в ході проведення занять з виробничого навчання відповідно до навчальних планів і програм
	Визначення та реалізація оптимальних форм та методів формування професійних знань та умінь, розвитку інтересу до технічної творчості, раціоналізаторської та винахідницької діяльності
	Формування в навчально-виробничій майстерні (на полігоні, майданчику, в лабораторії, іншому місці занять) сприятливого освітньо-виробничого середовища
	Проведення виробничого інструктажу, заходів, що забезпечують виконаних правил і інструкцій з охорони праці, виробничої санітарії, технічної експлуатації устаткування та інструменту під час навчально-виробничого процесу
	Реалізація механізмів забезпечення виробничої дисципліни і стимулювання праці
	Здійснення поточного і тематичного/модульного контролю, оцінка повноти і своєчасності виконання учнями навчально-виробничих завдань на заняттях виробничого навчання та результатів опанування професійних компетентностей і навчальних модулів в процесі виробничого навчання та виробничої практики
	Здійснення проміжного контролю, оцінка опанування робочої навчальної програми при проведенні семестрової, річної атестації, проміжної кваліфікаційної атестації.
	Здійснення підсумкового контролю, оцінка опанування робочої навчальної програми професійно-практичної підготовки при проведенні державної кваліфікаційної атестації
	Підготовка учнів до поетапної атестації, конкурсів на кращого за професією, виконання кваліфікаційних робіт та складання випускних кваліфікаційних екзаменів
	Налагодження вертикальних та горизонтальних стосунків в учнівських та педагогічних колективах, створення безпечних, психологічно комфортних умов освітнього процесу
Організація дозвіллісної діяльності учнів, включення у різноманітні соціокультурні практики	

	<p>Допомога в організації учнівського колективу для участі в фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходах закладу освіти, проведення заходів щодо запобігання вживання алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам, профілактики правопорушень серед учнів</p> <p>Підтримка зв'язків з батьками учнів, проведення батьківських зборів</p>
Здійснення методичної роботи	<p>Розроблення і оновлення навчально-методичного забезпечення професійно-практичної підготовки у відповідності до сучасних практик та досягнень виробництва</p> <p>Використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, систематизації та узагальнення навчальної інформації під час підготовки до проведення занять з виробничого навчання</p> <p>Впровадження педагогічних інновацій</p> <p>Узагальнення та поширення власного педагогічного досвіду, підготовка та розповсюдження методичних розробок, навчальних матеріалів для здобувачів освіти в друкованих засобах масової інформації та через Internet (педагогічній пресі, освітніх платформах, групах, блогах тощо)</p> <p>Участь у роботі методичних предметних (циклових) комісій, рад, об'єднань, професійних спільнот, творчих груп</p>
	<p>Використання передового досвіду організації виробничого навчання в ЗП(ПТ)О</p> <p>Участь у програмах з підвищення кваліфікації у системі формального та неформального навчання та інших видах і формах професійного зростання</p> <p>Планування та здійснення професійного саморозвитку</p> <p>Самооцінювання і самоаналіз результатів професійно-педагогічної діяльності.</p> <p>Участь у конференціях, семінарах, педагогічних читаннях, тренінгах та майстер-класах тощо</p> <p>Вивчення та застосування у практичній роботі досягнень професійної галузі, та інформаційних технологій</p> <p>Проведення відкритих уроків відповідно до плану роботи</p>
	<p>Проектування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів спільно з колегами, здобувачами, батьками</p> <p>Планування спільно з профільними фахівцями, іншими педагогічними працівниками профорієнтаційної діяльності ЗП(ПТ)О</p> <p>Проведення індивідуальних і групових профорієнтаційних занять і консультацій, майстер-класів з професії для учнівської молоді та дорослого населення</p> <p>Відстеження динаміки професійного становлення особистості здобувача освіти, розвитку загальнонавчальних та загальнолюдських якостей учнів</p> <p>Організаційно-педагогічна підтримка технічної, творчої та підприємницької активності учнів</p> <p>Підтримка зв'язків з державною службою зайнятості, підприємствами, установами, організаціями з питань працевлаштування, виробничої практики (у співпраці або під керівництвом старшого майстра)</p>
	<p>Підтримка кар'єрного розвитку учнів та зв'язку з ринком праці</p>

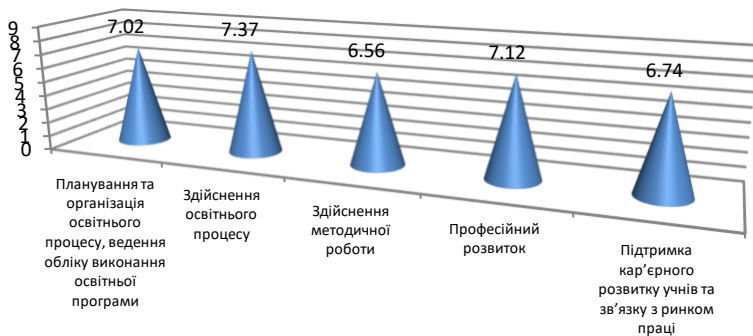

Рис.1. Результати оцінювання важливості трудових функцій майстра виробничого навчання (середні значення за 9-бальною шкалою)

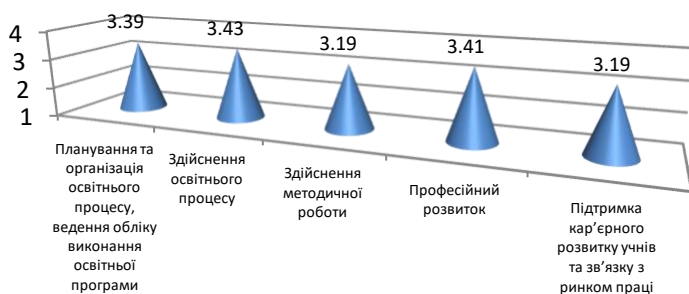

Рис.2. Результати оцінювання готовності до реалізації трудових функцій майстра виробничого навчання (середні значення за 4-бальною шкалою)

Професійна компетентність сучасного майстра виробничого навчання пов'язана з володінням відповідними педагогічними та технологічними процесами, комунікативною культурою, вмінням працювати в освітньому середовищі, здатністю приймати самостійні рішення у стандартних та нестандартних умовах, проявляти творче мислення, прагненням до неперервного підвищення своєї кваліфікації.

Список використаних джерел:

1. Зязюн І.А. Сучасні дидактичні моделі і логіка учня // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр.: Під ред. І.А.

Зязюн та ін. – К.- Вінниця: ДОВ, 2000. – 636 с.

2. Кіндзерська С. Г. Методологічні засади розроблення державних стандартів нового покоління / С. Г. Кіндзерська // Наук.-метод. забезпечення проф. освіти і навчання: матеріали Всеукр. (звітної) наук.-практ. конференції (Київ, 18 – 19 квіт. 2011 р.). / ПТТО НАПН України; за заг. ред. В. О. Радкевич. – К.: ПТТО НАПН України, 2011. – С. 71-73.

3. Никитин Э. М. Профессиональная компетентность педагога взрослых (андролога) как фактор межсубъектного взаимодействия. Трансляции социального опыта и культуры в образовании / Э. М. Никитин // Интеграционные процессы в образовании взрослых. Материалы науч.-практ. конф. / Отв.ред. Ю. Н. Кулюткин. – Спб.: ИОВРАО, 1997. – С.134.

ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Кулинич Олена,

*ДНЗ «Запорізьке вище професійне училище»,
м. Запоріжжя, elankul@ukr.net*

Система професійної (професійно-технічної) освіти України сьогодні потребує кардинальних змін, прописаних у Концептуальних засадах «Сучасна професійна освіта», який 22 травня 2018 року схвалила колегія Міністерства освіти і науки України. Документ став основою Концепції реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року, яка у жовтні 2018 року вже пройшла громадські обговорення. Цей рамковий документ визначає пріоритетні напрямки модернізації змісту професійної освіти, а метою реформи професійної освіти України повинно стати посилення ролі людського капіталу.

В умовах геополітичних, технологічних, економічних, соціальних та екологічних перетворень, які є наслідком сучасних глобалізаційних процесів, що отримали назву Четверта промислова революція, відбувається переосмислення значущості ролі людського капіталу. Всесвітнім економічним форумом (WEF) були оприлюднені ряд звітів, присвячених проблемам розвитку людського капіталу, зокрема «The Global Human Capital Report» під заголовком «Preparing people for the future of work». Під «людським капіталом» в